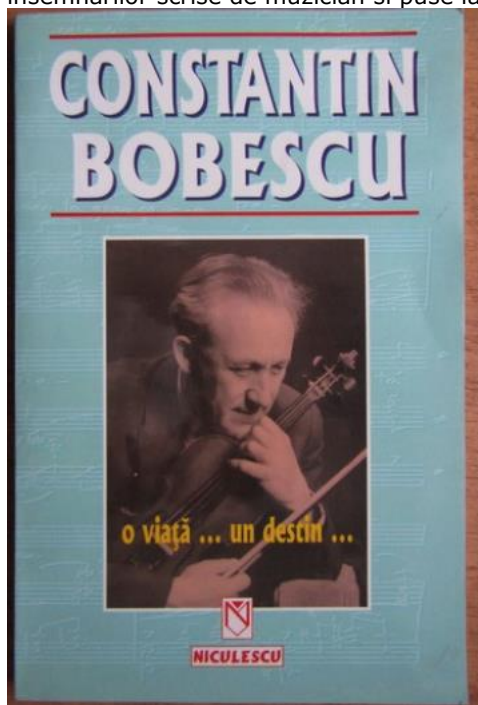

“ O poveste adevărată ” - Intamplări din viața muzicianului Constantin Bobescu - (partea I a)

Pagini din cartea : “ Constantin Bobescu - O viața... un destin ”, realizată de Florica Gheorghescu pe baza însemnarilor scrise de muzician și puse la dispoziția autoarei de către fiicele lui : Rodica și Sanda Bobescu

...” O scumpe amintiri, veniți în jurul meu și rupeți cu degetele voastre invizibile paienjenisul ce s-a țesut în jurul memoriei mele, pentru că trebuie să spun nepoților mei Cotin și Alexandra ce mi s-a întâmplat în viață. M-am născut în 1899, în 21 Mai ziua Sfinților Constantin și Elena, de aceea mă numesc Constantin. Se pare că m-am grăbit cât am putut” ca să nu pierd trenul” și să pot spune că fac parte ,puțin, din secolul al 19-lea, secol mareț, socotit a fi al savanților, artiștilor, al filosofilor.. într-un cuvânt al oamenilor mari. Intamplările din viața mea au fost și bune și rele..și frumoase și urate..ca așa îi este dat bietului om să treacă prin lumina și întuneric înainte de a intra în vesnicie. De multe ori îmi spun că totul este desertăciune..Când ai întâlnit, ai cunoscut, ai aflat despre alți oameni, care se bucurau de succes în viața lor și apoi vezi că sunt uitați și că trăiesc în nevoi alături de alții care sunt “atât de ocupați” încât uita că odată și odată vor fi și ei dați uitării, te întrebi : de ce oare ? Cei care au creat atâtea pentru binele omenirii au trait oare în zăadar? Societatea nu beneficiază de bunurile lăuate de ei ? Care este atitudinea celor din generația nouă ? Ba e alb, ba e negru. Ba e bine, ba e rău. Asta-i legea controvereselor. Poate așa a fost omenirea de când există!!!..... Mie mi-a plăcut să fac numai bine, întristându-mă când i-am văzut pe alții suferind din cauza rătăcii celor din jur. De ce oare nu dispăre suferința ? Vreți să știți cine sunt ? : Povestea –i lungă ..dar adevărată....

Tatăl meu a fost fiu de țărani din satul Radesti de lângă Aiud [în vremea aceea i se spunea în ungurește Tampahaza] și se numea Aron Boba.

Prin 1930, ducându-mă la Academia Română să iau o aprobare pentru închirierea sălii Dalles, unde vroiam să susțin un concert, m-am întâlnit cu prof. Bianu care era director. Atunci am aflat de la el pentru că fuseseră colegi de liceu, că tatăl meu era un înflăcărat român care-și manifesta dragostea atât de mult pentru neamul său încât nu se despartea niciodată de drapelul românesc pe care-l ridica pe clopotnița bisericii și cânta să-l aude toată lumea. Ce-i drept, pe lângă sentimente patriotice era și un om înzestrat cu multe talente..

După ce și-a terminat studiile a plecat din Ardeal și nu s-a mai întors decât atunci când venea în turneu cu trupa sa de operă..

Prin 1876 a venit la Craiova, el era născut în 1856, luna august. Aici și-a schimbat numele, Boba devenind Bobescu Sunt mandru să vă spun că tata era un bărbat frumos

si foarte talentat atat ca om de teatru dar si ca muzician.

Tatal meu a fost creatorul primei trupe de opereta din Romania. Noroc ca cei de specialitate stiu acest lucru . Evenimentul s-a petrecut la Craiova. Dupa primele spectacole a plecat in turneu la Iasi . Probabil ca "destinul" ii conducea pasii, pentru ca aici a cunoscut-o pe Adolphina Alexandrescu , tot actrita, sora unui mare om de teatru Pechea Alexandrescu cu care Aron Bobescu s-a asociat pentru toata viata. Copiii Bobescu s-au nascut – datorita turneelor- in locuri diferite. In 1882 Emil, viitorul om de teatru, s-a nascut la Roman., In 1885 s-a nascut la Braila Aurel viitor profesor in multe licee. Eleonora viitoare actrita a Nationalului din Iasi s-a nascut in 1887 la Chisinau, Jean - marele dirijor si profesor- s-a nascut in 1890 la Iasi, iar Constantin, bunicul vostru, s-a nascut in 1899 la Reni in Basarabia. Toti au facut parte din trupa tatalui lor pana la varsta intrarii la liceu, dar vacantele si le petreceau tot impreuna in turneele intreprinse prin Basarabia, Bucovina, Polonia Ardeal, Austria si Rusia.. In 1890 au stat mai mult la Chisinau. Atunci Aron Bobescu a construit in 5 zile un spectacol inspirat de o tema din Vechiul Testament " Iosif in Egipt " Orasul s-a umplut de afise iar sala de spectacol a fost permanent arhiplina. Acele zile au constituit "epoca de aur" a turneelor din Basarabia. Publicul striga ,cu lacrimi in ochi "Traiasca Romania"

Dupa fiecare turneu care dura cel putin un an, trupa se intorcea la Iasi pentru a-si "improspata fortele". Se mai schimbau artistii, coristii sau instrumentistii si se pleca din nou in alta directie ducand cu ei inviorare prin cantecele si jocurile romanesti. Intotdeauna cand se desparteau de publicul tanar, erau condusi la gara ,peroanele se umpleau mai ales de studenti care aveau cocarde tricolore la butoniere si care cantau "Desteapta-te Romane"

Acest cantec are o istorie foarte interesanta. Versurile au fost compuse de Iacob Muresanu descendent al unei vechi familii de intelectuali din Brasov, care avea o solida pregatire atat in domeniul stiintific, fiind absolvent al Facultatii de Politehnica in tara, dar si pregatire muzicala. Studiile in acest domeniu facandu-le la Viena. Inca din perioada copilariei a studiat pianul perfectionarea facandu-si-o in strainatate. Asa se explica cum de a devenit colaborator al celebrului violinist J. Joachim. Intors in tara a primit postul de profesor la Institutul Teologic din Blaj, unde a desfasurat o ampla activitate. Fiind un mare cercetator al folclorului a lasat multe culegeri intre care se afla si muzica celebrului imn "Desteapta-te Romane" inspirat de un cantec bisericesc "La sanul mamei mele" pe care il cantau femeile de la tara cand erau pe camp. Versurile le-a scris singur. La inceput, era un cantec moale, lent.. abia dupa ce a fost preluat de "regateni" a fost schimbat ritmul in tempo de mars, fiind folosit mai ales de armata.

Sa ne intoarcem la anii cand am inceput sa merg la scoala. In 1906 eram la Iasi, iar trupa tatei se pregatea pentru un turneu lung de 2-3 ani. Aveam o matusa, din partea mamei Theofila si sotul ei Guido von Bansek care nu aveau copii si care ma iubeau. Ei au insistat pe langa parintii mei sa ma lase in grija lor .. Chiar a doua zi ,o alta matusa Natalia Cerchez m-a inscris la scoala " Mihail Kogalniceanu" in clasa I-a. Fratele Jenica, saturat de atatia ani de peregrinari s-a intors si el la Iasi pentru a-si termina studiile la Conservator si a ales clasa profesorului de vioara Teodorini. Atunci mi-am reluat si eu studiul vioarei in mod mai serios. Cantam la vioara de pe la 5 ani dar nu ma prea preocupase. Acum ca eram la scoala unde invata si Mircea Barsan (mai mare cu doi ani decat mine) viitorul mare violinist si profesor, m-am gandit ca ar fi pacat sa nu-mi continui pregatirea. La o serbare scolara am cantat amandoi si am avut un mare succes. La sfarsitul "productiei" am capatat ca recompensa cate doua gogosi cu magiun. Ce creati.. eram deja niste artisti...

Atunci, fratele Jenica mi-a spus ca se va ocupa mai serios de studiul meu la vioara. Am fost deseori folosit "ca numar de atractie" in programele unor artisti mai mari. Cand intram in scena eram primit cu aplauze si ramaneam uimit. De ce sa ma aplauze daca n-am cantat ? Isi rad de mine ?.. Am aflat apoi ca asa e obiceiul..

Debutul, sa-i zicem "oficial " l-am avut cand aveam 8 ani alaturi de pianistul- profesor Eduard Caudella, roman de origine italiana, un mare animator al vietii muzicale din Iasi in calitate de Sef al orchestrei Teatrului National si ca Director al Conservatorului. Mi-am imbogatit repertoriul datorita fratelui Jenica care se purta sever cu mine cand era vorba de studii. Lui ii datorez cunoasterea unor piese celebre ale unor faimosi violonisti-compozitori. Asa s-a facut ca in repertoriul meu au "intrat" piese ca : "Legenda lui Henryk" de Wieniavski, mare violinist polonez, "Souvenir " de Frantisek Drdla violinist ceh care studiase la Viena, precum si compatriotul sau J. Kubelik creatorul celebrei "Serenade ". La Iasi l-am auzit pe Kubelik dar si pe foarte celebrul spaniol Pablo Sarasate care mi-au deschis marea dorinta de a le urma calea.

Fratii mei Aurel si Jean au ajuns profesori la Conservatorul din Craiova, cunoscut sub numele "Cornetti". Datorita lor am parasit si noi Iasul si ne-am mutat in "Orasul Banilor".

Asta se petrecea in 1912, prin septembrie. M-am inscris la Conservator la clasa fratelui Jenica, considerat un foarte bun profesor. De frica, sa nu-l fac de rusine, studiam foarte mult, asa se face ca mi-am facut debutul craiovean la o serbare a Societatii corale "Armonia " acompaniat la pian de fratele Aurel. Am avut mare

succes dar eram trist pentruca mama era bolnava si n-a putut asista la spectacol.M-am bucurat ca am primit flori si bomboane pe care i le-am dus ei.

Am ramas orfan de mama in 1913 la 14 ani si de tata in 1915 cand implinisem 16 ani.

Nu pot uita anul 1914 cand a murit Regele Carol I si cand am fost cu colegii de liceu la Curtea de Arges.Atunci s-a mers gratuit 3-4 zile si era asa inghesuiala, ca,.. de,.. toata lumea vroia sa profite si sa-si rezolve problemele fara a-si chiebtui banii

Trebuie sa ma opresc putin si sa ma plec in fata memoriei unuia dintre cei mai mari solisti de opera ai tineretii mele : Grigore D. Gabrielescu. a carui cariera stralucitoare pe plan international s-a datorat celebrei soprane Adelina Patti venita la Bucuresti in 1885 pentru doua spectacole cu Traviata de Verdi .Atunci a inceput Gabrielescu o cariera istorica. Lui i se datoreaza infiintarea Conservatorului "Cornetti " din Craiova unde au fost formati multi artisti de valoare.

Craiova era un centru mai mult al comertului, de aceia se numea Capitala Banilor,insa datorita lui Gabrielescu a inceput cultivarea gustului pentru cultura muzicala.Atunci s-au inscris la Conservator si descendentii din familii "instarite nu numai din familii de lautari.L-am cunoscut pe Alexe Romanescu si chiar am fost prieteni,el era fiul primarului Craiovei cel care a creat celebrul parc care-i poarta numele.Datorita lor am cantat cu fratii mei in fata Reginei Maria venita in vizita la Craiova.

In timpul acela nu existau radio-uri si nici discuri.Muzica o faceau lautarii in restaurante si rareori veneau orchestre sau echipe de teatru sa dea spectacole.Din cand in cand se auzea un pian la care canta cate o juna dintr-o familie cu bani.

Anii fugeau unii dupa altii si am ajuns in 1916 cand" lumea fierbea"pentru ca se apropia marele razboi cand Romania alaturi de Aliati s-a luptat sa se elibereze de dominatia Austro-Ungara. Atunci,in 1916 i-am vazut de aproape ,fiind la Sinaia,pe marii politicieni:Take Ionescu,Ionel Bratianu,Petre Carp,Alexandru Marghiloman si altii care erau convocati la Palat intr-un Consiliu ce trebuia sa decida intrarea Romaniei in razboi Razboiul e ceva cumplit.Cand s-a apropiat frontul,a inceput retragerea populatiei spre Moldova. In drum spre Iasi m-am oprit la sora mea Eleonora care dupa casatoria cu procurorul Hans Rang se stabilize la Barlad.Atunci l-am cunoscut pe poetul Alexandru Vlahuta care sedea la profesorul Bulbuc.,de copii caruia m-am ocupat cat am stat acolo.

Intr-o zi i-am spus ca-l apreciez foarte mult pe George Cosbuc si ca am scris muzica pentru poemul sau "El Zorab " Alexandru Vlahuta a dorit sa auda muzica compusa de mine si dupa ce a ascultat-o mi-a spus : "Cand ne vom intoarce la Bucuresti vom merge impreuna la Cosbuc pentru ca sunt sigur ca o sa-i placa".

Destinul a hotarit inasa altfel. La intoarcea mea la Bucuresti in 1919 amandoi poetii nu mai erau in viata...

N.R.

Pagini din cartea : " O viata... un destin " C.Bobescu , realizata de Florica Gheorghescu pe baza insemnarilor scrise de muzician si puse la dispozitia autoarei de catre fiicele lui : Rodica si Sanda Bobescu

" O poveste adevărată " - Intamplări din viata muzicianului Constantin Bobescu (partea III a)

Am revenit cu amintiri din viata maestrului Constantin Bobescu

Sa continuam cu amintirile de la Paris.

Pe langa studiul la vioara si cantatul la pian,aveam si recitaluri.

In timpul liber faceam excursii cu prietenii in jurul Parisului.

Asa am ajuns odata la Montmorency,unde intr-o casuta mica inconjurata de o livada mare,a locuit candva Jean Jacques Rousseau.

Acolo, in linistea care-l tinea departe de Paris, a scris el minunatele confesiuni.

Datorita profesorului Nestor Lejeune,am avut norocul sa cunosc familia ilustrului compositor Ernest Chausson. Doamna Chausson era presedinta unei scolii si avea nevoie de un violinist pentru manifestarile artistice,ea fiind pianista.

Despre colaborarea noastra nu pot sa spun decat ca nu pot uita atmosfera nici din casa lor, nici din scoala. Si cat de mult mi-a placut sa cant cu dansa Sonata sotului sau...

Si-acum sa va povestesc despre un turneu facut cu Paul Jelescu, angajati de un impresar ,sa "distram " calatorii de pe un vapor care facea escale : in Spania,Cuba si Mexic.

Era un transatlantic, urias de mare, luxos, destinat oamenilor cu bani. Turneul era dus-intors si era foarte avantajos. Am ajuns cu trenul de la Paris la Saint Nazaire,unde ne-am urcat pe faimosul vapor ce se numea

"Cuba".

Asa mi-am facut "botezul" pentru calatoria cea mai lunga pe ape...Avea o frumoasa sala de spectacole unde in fiecare seara noi cantam pentru calatori. Am avut si "rau de mare" dar spre norocul meu ,cand ajungeam intr-o localitate ,dintr-o tara unde se facea escala, imi trecea. Deci, cand am ajuns la Santander – Spania, nu am avut niciun deranj..` `

Traversarea oceanului a durat 9 zile. Acum,cu avionul,doar cateva ore..

Intr-o noapte,ne-au trezit sirenele si toata lumea a iesit afara sa vada ce s-a intamplat. Era doar o ceata cumplita si marinarii avertizau celelalte vapoare. Luxosii calatori puteau fi linistiti.

Am fost uluit de bogatia Havanei si multimea de americani si mexicani ce se plimbau pe strazile orasului,sau, prin magazine.

Aici am vazut cartiere foarte deosebite unele de altele: latin, roman, chinez, american, japonez, sau spaniol in care casele erau construite in stilul tarilor respective. Cat lux,Doamne! ...Daca-i spuneam cuiva,la intoarcere, ca am fost la Havana, eram privit ca unul care a vazut paradisul...

Am traversat si golful Mexic si am ajuns la Vera Cruz.Ce nu pot uita din aceasta parte a calatoriei este sperietura pe care am tras-o ,cand peste tot se auzeau impuscaturi.

O singura seara a fost mai linistita. Pentru ca un consilier de la ambasada franceza ne-a spus ca nu putem pleca fara sa asistam la o "corida," ne-am dus.

Ne-am distrat copios pentru ca a fost o" parodie"..Taurul n-a vrut sa faca niciun pas oricat de mult a fost impins, imbrancit, batut chiar, de unii din public.

Atunci s-a dat drumul unor vaci si taurul a plecat cu ele....

Ne-am intors la Paris cu bani, cat o bursa pe sase luni.

Am facut o pauza cam mare la scris in caietul cu amintiri pentru ca,dupa o pagina,doua, imi oboseste mana.Scriu din ce in ce mai greu.

In 28 iunie l-am chemat pe Cotin la telefon si i-am cantat cu totii "La multi ani "

Cotin a implinit 27 de ani.

Suntem in 1983,iar parintii nu l-au vazut de 9 ani." Multumim din inima partidului "..

Doamne,indura-te de noi si nu ne lasa sa pierim !...

In 22 iulie , tot 1983, am reinceput sa scriu, dar mana merge greu..

Atunci mi-am amintit de dictionul latin : "Tu ne cede malis" [nu cede a raului]

Sa vedem daca il vom invinge.

Imi amintesc din nou de perioada pariziana.

La Institutul Pasteur ,unde era profesorul Levaditti,de care v-am povestit mai inainte,lucra si Dr.Weinberg – originar din Galati.

Era un mare iubitor de muzica din care cauza ne-am imprietenit si mergeam mereu la "sedintele musicale pe care le organiza chiar la el acasa.Aici am intalnit o pianista excelenta ,dna Renaud si tot aici am cantat ultima oara cu profesorul meu Vincent d`Indy.

Dragii mei nepoti, Alexandra si Cotin, va rog sa fiti intelegatori cu "BU" –bunicul vostru pentru ca nu scrie amintirile intr-o ordine precisa –asa cum s-au petrecut lucrurile.

Spre exemplu, acum, voi scrie despre primul meu concert la Ateneu in 1924.

Ma intorsesem de la Paris, pentru scurt timp, pentru ca imi era frica " sa nu mi-o fure" vreun cavaler pe frumoasa mea iubita Jana.Intr-o zi m-am intalnit cu pianistul Nicu Caravia pe care-l cunosusem la Iasi cand Enescu organizase orchestra simfonica.

El a aranjat , apoi, sa dam un concert pe scena Ateneului.

Ma insurasem de curand si eram asa de fericit incat nu ma prea preocupa evenimentul,dar nu puteam sa-l dezamagesc pe Caravia. In seara respectiva Bucurestiul era sub zapada..dar, minune..sala era plina. Am cantat Sonatele de Tartini,Cesar Franck si altele,publicul manifestandu-si

bucuria. A doua zi a aparut o cronica semnata de Emanoil Ciomac care in final mentiona ."La sfarsit,publicul entuziasmat,s-a ridicat in picioare aclamandu-i pe concertisti.."

Daca v-am povestit despre primul recital la Ateneu,va voi spune acum cum a fost primul meu concert cu Filarmonica. Dirijor George Georgescu.

Nu stiu cum s-a intamplat,dar ,dragii mei craioveni m-au programat si ei cu un concert in seara din ajunul celui din Bucuresti. Ce sa fac ? imi ziceam.. de refuzat nu puteam,dar daca nu ajung la timp la Bucuresti,nu ma fac de ras ?

In cele din urma mi-am zis : Fie ce-o fi, nu pot sa-i refuz pe craioveni ,asa ca m-am dus la Craiova si am cantat.

In noaptea respectiva, n-am dormit ca, trebuia sa vin cu trenul la Bucuresti. M-a ajutat Dumnezeu si am

ajuns la timp pentru repetitia generala. Dirijorul George Georgescu,dupa ce mi-a strans mana, mi-a spus : Salut-o pe Majestatea sa Regina Maria pentru ca este in sala.
Intr-adevar, in loja de onoare se afla Regina inconjurata de doamnele de "onoare" Ce sa spun,asta da onoare !... Dupa aplauzele " regale ",ale orchestrei si frumoasele cuvinte ale maestrului Georgescu,aveam "aripi". Cantasem cu emotie Simfonia Spaniola de Eduard Lalo.
Concertul nu-mi mai provoca emotii.

Fac ce fac si nu reusesc sa termin cu perioada pariziana.

M-am intors la Paris fericit ca numai eram singur.Alaturi de mine era frumoasa mea sotie Jana.

In 1926 s-a nascut fiica noastra Rodica. Cata emotie am avut. Noroc ca vechii mei prieteni, profesorii Levaditti si Nicolau m-au ajutat s-o duc pe Jana la o clinica de pe bulevardul Port – Royal iar sotia prof. Nicolau a stat langa Jana tot timpul.

Rodica este mama nepotilor mei : Alexandra si Cotin.

La cateva luni mi-am terminat problemele legate de invatamant si m-am intors in tara desi celebrul impresar Dandelot imi propusese aranjarea unor turnee foarte avantajoase.

Am plecat din Paris fara sa reusesc sa-mi iau ramas bun de la toata lumea. Asa s-a facut ca prof.Nicolau a auzit de la dr.Weinberg si a fost foarte dezamagit.

- Pacat de el, a spus..O sa se ingroape acolo !... Si a avut dreptate. Chiar si profesorul meu N.Lejeune i-a spus lui George Manoliu :..

- Nu este posibil.. O sa-si rateze sansele de a fi un artist cunoscut in toata lumea..

Trist dar , foarte adevarat.Aveam in buzunar o" Diploma D'Or",propuneri deosebite din partea unui mare impresar, iar eu, m-am intors la Bucuresti sa incep a-mi cauta de lucru...

- Grea a fost cariera mea de violinist concertist.De ce ? Simplu. Eram sarac. Prof Vincent d'Indy spunea mereu ca un artist muzician trebuie sa fie bogat,iar eu nu l-am crezut.

Ca sa dai un concert, trebuia mai intai sa platesti chiria salii,apoi la tipografie pentru afise,programele de sala si biletele pe care trebuia sa se lipeasca un timbru.Nu mai pomenesc cat costa taxa obligatorie la Agentia de concert,pentru ca ei puneau in vanzare biletele.....

- Cine sa se ocupe de un biet roman sarac?..

Dupa un an petrecut ca professor de vioara la Musikverein din Cernauti, in 1928 am fost numit ca profesor si director la Conservatorul "Astra" din Brasov.

Acolo am avut bucuria de a-l revedea pe Cincinat Pavelescu.

Avand casa si familia mea, puteam fi un amfitrion in toata regula ,asa ca Cincinat venea uneori fara sa se anunte si sedeam de vorba pana la miezul noptii. Pastrez si acum una din cartile lui cu dedicatie si cateva epigrame inedite. Fetele mele ,care erau mici ii cantau "stalcit" "Cincinat,batran si chel:..dar fug fete dupa el" .Ce se mai amuza,dragul de el. Ne-am despartit in 1935,cand am plecat la Bucuresti.La scurt timp am aflat ca o hemoragie i-a curmat viata. Dumnezeu sa-l odihneasca !..

In octombrie 1935 am fost angajat la Radio. Stiam ce este radiofonia pentru ca in 1925 cantasem la Paris cu Paul Jelescu la postul de radio infiintat chiar la baza Tour Eiffel –ului.

In perioada respectiva Radiodifuziunea avea doua orchestre.Una mica si cea simfonica. Cea mica,la care am fost numit, se chema – la inceput – orchestra de salon,dar mi-a fost de folos pentru ca am deprins arta dirijatului,fara a avea nevoie de profesor.

In cariera mea artistica ,am fost nevoit sa " suport " multe umilinte.Unii spuneau ca ar trebui sa raman violonist,altii compozitor,iar ceilalti ca pot fi dirijor.

Pentru ca, orchestra mica " de salon " avea un program special[,cativa ani mai tarziu a fost completata si a devenit orchestra de studio.] la radio, se auzeau urmatoarele anunturi : Orchestra de salon dirijata de Constantin Bobescu,va invita la dans.. In ziare inasa au aparut comentarii...Stim ca dl Bobescu este un violinist talentat precum si compozitor..dar, nu stiam ca are predilectie pentru muzica de dans.. Poate ca este obligat s-o faca..Daca este asa,de ce n-o fac si ceilalti dirijori ?

La ce bun sa mai spun ca unii faceau.asa si altii ..asa. Nu merita... Multumesc Doamne,ca am o familie care-i "oaza" mea de bucurie.Mereu ma gandesc ca iubirea si credinta sunt trairi pe care ,cine nu le-a cunoscut,insemneaza ca nici nu s-a nascut...

Nu uit si trebuie sa va povestesc ce-am patit odata la o" emisiune pe viu " [asa erau in perioada aceea].Eram intr-unul din studiourile mic [.Radioul avea doar trei studiouri.Unul mare si doua mici,toate avand cabine tehnice] Asteptam impreuna cu pianistul Ion Filionescu sa cantam Sonata in mi minor de Edvard Grieg. S-a facut anuntul emisiunii si am inceput sa cantam.Totul a mers perfect pana la inceputul partii a treia [finalul] Atunci mi s-a rupt coarda mi.Ce era sa fac ? M-am oprit sa-mi inlocuiesc coarda.Intre timp s-a explicat publicului de ce s-a intrerupt emisiunea.M-am grabit si am reinceput dar,dupa cateva masuri,poc, mi se rupe aceiasi coarda. Ce ghinion !.. Fara sa stau prea mult pe ganduri am fugit in studioul

mare unde stiam ca repeta orchestra . M-am repezit la colegul Metzner i-am luat vioara si am fugit in studio-ul mic.Alt anunt pentru public... dar, am inceput sa cant si de data asta n-a mai fost niciun accident. Dupa ce am terminat, mi-am amintit ca peste o saptamana trebuia,tot cu Filionescu, sa cantam o Sonata de Dimitrie Cuclin. De data aceasta mi-am luat masuri severe.Am inlocuit toate corzile si in plus am facut rost de inca o vioara pe care am pus-o pe un scaun in apropiere de microfon.

Eram foarte optimist si asteptam senin anuntul de incepere a emisiunii. A sosit si... exact in momentul cand am ridicat arcusul si l-am pus pe corzi...Crac ! S-a declansat o criza de lumbago ingrozitor de dureroasa. La asa ceva nu ma asteptam..Daca ati sti cu ce durere am cantat... si cat de mult ma fream sa nu fac miscari bruste,sa nu tip , La sfarsit,cand am iesit din studio,cocosat de durere, m-am intalnit cu maestrul Cuclin care ma privea speriat.,dar nu era vina mea...

Acum cand va povestesc,mi se pare o intamplare hazlie,dar, atunci era vai de capul meu !...

Trebuie sa va vorbesc despre relatia mea cu George Enescu.

Prima oara l-am intalnit in 1913 la Craiova.Venise pentru un recital si cum este firesc a vizitat si Conservatorul" Cornetti" ,clasa de vioara..profesor fratele Jenica al carui elev eram.Toti elevii i-au cantat, asa, ca si eu.am interpretat un Preludiu de J.S.Bach.La sfarsit,m-a intrebat daca stiu un andante. Am cantat "Traumerei" de Schumann

.Enescu,care era langa pian s-a asezat usor pe scaun si a inceput sa ma acompanieze

Am petrecut toata ziua alaturi de el ascultandu-l cum repeta piesele din programul pe care-l prezenta in seara respectiva.Atunci am auzit uluitoarea cadenta din "Trilul diavolului" de Tartini. Sunetele viorii sale te purtau in lumea impalpabila a visurilor.

Ne-am revazut la Iasi ,in timpul primului razboi mondial cand i-am fost solist, si apoi in 1928 la Brasov, cand eu eram directorului "Astra" Atunci mi-a dat o superba dedicatie pe care o pastrez.

Cea mai pretioasa perioada cand am lucrat impreuna a fost cea din 1942-1944 cand am facut parte din cvartetul sau alaturi de Alexandru Radulescu si Theodor Lupu.

Repetitiile le faceam la el acasa [avea un apartament pe strada de langa Biserica Alba

pentru ca nu seadeau tot timpul in casa din spatele Palatului Cantacuzino,zestrea sotiei sale Maruca pe care-l inchiriau periodic]

Repetitiile generale aveau loc la Conservator in fata studentilor si profesorilor,iar concertele la Ateneu.

Maestre Enescu , fii binecuvantat acolo unde esti,pentru ca nu vei fi uitat !..

Nu pot sa nu scriu ceva si despre marele,inegalabilul nostru pianist Dinu Lipatti pe care l-am auzit deseori ,chiar din perioada cand venea pe scena in pantaloni scurti.

In seara cand a concertat alaturi de foarte cunoscutul dirijor olandez Wilhelm Mengelberg,mi-am dat seama si apoi m-am gandit deseori la sansa Romaniei de a fi dat lumii un asemenea artist .

Cand am auzit ca a murit,avea doar 33 de ani, m-am gandit ca Dumnezeu poate ca are nevoie de cei mai inzestrati ingeri care sa-i cante imnurile nemuririi.Amintiti-va de Mozart,de Chopin si de altii, care au parasit pamantul la fel de devreme...

Acum, cand scriu aceste randuri, stau in pat rezemat de mai multe perne.Ca sa-mi fie mai usor, copii mi-au facut rost de un fel de pupitru care,asezat in fata mea, ma ajuta sa lucrez.

Trebuie sa va spun cateva cuvinte despre " cariera " mea de compozitor.

Mie mi-au placut intotdeauna versurile lui Cosbuc,si prima mea creatie a fost inspirata de balada "El Zorab " cand aveam 16 ani.

In 1925 mi-a venit dorul din nou de Cosbuc si m-am oprit la "Zobail " atras de muzicalitatea versurilor sale.

Am stat de vorba cu colegul meu din radio Alfred Alessandrescu despre intentia mea dar ,mai ales ,despre emotiile ce le simteam cand ma aflam in fata unei foi cu portative.El mi-a spus ca trebuie sa incep cu curaj pentru ca nimeni n-a nimerit dintr-o data. Si asa a fost. Pana sa ma declar multumit,am refacut partea orchestrala de vreo trei ori.

Prima auditie a avut loc la Ateneu si in final am fost nevoit sa urc pe scana pentru a multumi publicului.

"Zobail" a trecut prin mai multe transformari,ultima fiind forma de opera.Premiera a avut loc la Cluj si dupa 22 de ani a fost inregistrata cu ocazia unui concert la Radio.In distributie au fost solisti de exceptie :Marina Krilovici, Milka Nistor, Ladislau Konya,Lucian Marinescu,Jean Hvgorov,Octavian Naghiu Ion Stoica si altii.Asta s-a intamplat in 1963.

In 1916 cand eram in refugiu am vazut piesa lui Zaharia Barsan cu titlul "Trandafirii rosii" si m-a urmarit ani de zile dorinta de a compune muzica pe acea tema. Cand eram director la conservatorul din Brasov ,desi aveam pe langa lectiile de vioara si repetitii cu corul "Gh.Dima" tot timpul ma gandeam la acea piesa.

Director al programelor artistice la Radiodifuziune era prin 1931 Gh.D.Mugur care cerea mereu sa se scrie "romaneste", si afland ca eu sunt pe cale de a termina muzica dupa piesa lui Zaharia Barsan a si in scris-o spre difuzare.

Slava Domnului,mi-am zis si am facut repede si distributia Era in 2 februarie cand a avut loc prima auditie.

In distributie marii solisti ai operei romane : Gheorghe Marinescu,Dinu Badescu,Evantia Costinescu,Serban

Tassian, Cornelia Stroescu, Cornelia Gavrilescu, Felicia Chircorian si altii, fata de care, imi cer iertare ca nu i-am mentionat acum. Succesul de care s-a bucurat in randul auditorilor mi-a mangaiat sufletul. A fost montata apoi la Cluj. Spectacol la care am lucrat alaturi de doi frati: Jean si Emil. Unul dirijor si celalalt regizor. Din distributie au facut parte: Jean Ranzescu-viitor regizor la opera din Bucuresti- Ion Dacian, marele interpret de opereta, Ana Rosza Vasiliu, Gogu Simionescu, Lia Hubic si altii. In seara respectiva, sala a fost arhiplina pentru ca publicul vroia sa vada spectacolul realizat de trei frati, fii ai unui ardelean.

S-a petrecut atunci un fel de miracol. In dupa amiaza zilei respective, am fost anuntati ca ne cauta cineva, o femeie. Cine sa fie? Era matusa noastra, Ileana, sora cea mai mica a tatei. Venise la Cluj pentru ca stia ca fratele Jenica era angajat la opera, si dorea sa-l vada. Eu n-o vazusem niciodata. Locuia in comuna in care se nascuse tata. Cum de a venit chiar in ziua aceea la Cluj? Nu credeti ca-i ceva iesit din comun?

O priveam de parca il vedeam pe tata;.. era pentru prima oara la un spectacol de opera.. Am ramas convins ca "spiritul" tatei o trimisese, asa de mult m-a impresionat. Astazi, 8 decembrie 1987, cand rememorez aceste intamplari, vreau sa aduc un omagiu lui George Rossignon, cel care fara a pretinde ceva si numai de dragul artei a tradus in limba germana lucrarile mele: Zobail si Trandafirii rosii. Ii aduc pe aceasta cale un respectuos omagiu.

Era in anul 1939, cand datorita sprijinului istoricului Nicolae Iorga, am dat o serie de recitaluri. Pentru ca nu vreau sa se creada ca sunt subiectiv voi cita cateva passage din cronicile lui Emanoil Ciomac aparute in ziarul "Curentul"...". Prea pretuitul compozitor, dirijor si violinist, un apostol al artei sale, nu are nevoie de recomandari noastre.

In sala Teatrului Ligii Culturale, unde-si tine conferintele prof. Nicolae Iorga, au loc concertele organizate de Constantin Bobescu, datorita ospitalitatii oferite de ilustrul carturar. El intelege sa sprijine tot ce este factor spiritual national. Stiu ca dl. Bobescu nu va fi mai prejos de frumoasa initiativa a prof. Iorga, si-l vom urmari cu atenta dragoste".

Am sustinut multe recitaluri alaturi de multi pianisti intre care a fost si colegul din radio Theodor Rogalski. Sa revenim la creatiile mele.

Verile le petreceam intotdeauna la Sinaia unde avem o casa pe strada Cazarmii, nr 11. Intr-o zi cand ma plimbam pe o carare umbrita de brazi mi-au venit in minte versurile lui Cosbuc din "Fatma". Dupa cum vedeti, el a fost "inspiratorul", vietii mele. Intors acasa, m-am asezat la pian si sub degetele mele se contureau imagini din poem..

Lucrarea inainta bine la inceput dar, Sanda, fata mea cea mai mica s-a inbolnavit si preocuparile pentru sanatatea ei m-au facut sa las deoparte scrisul. Cand l-am reluat, preocupat de ea, i-am dedicat poemul simfonic "Fatma". S-a cantat prima oara la Ploesti si n-am sa uit niciodata cum mi-a botezat lucrarea omul de servicii al salii.

Dupa prima repetitie a venit la mine si mi-a spus..- Vai maestre, ce frumoasa este piesa asta "Fantoma".. m-a inveselit grozav, pentru ca eram convins ca pentru el Fatma sau Fantoma era acelaasi lucru... S-a cantat de catre toate orchestrele din tara si exista in arhiva sonora a Radio-ului

Am zile bune, cand creionul alearga cu buna dispozitie pe hartie, dar si zile in care dispozitia dispare. Ce pacat ca nu m-am apucat de scris cu mai multi ani in urma...

Ma gandesc cu tristete la faptul ca s-ar putea sa ramana multe lucruri nepovestite.

Va spuneam mai inainte de pianistul Ion Filionescu cu care am cantat multi ani la Radio.

In acea institutie a fost un numeros grup de pianisti extraordinari a caror prezenta se pastreaza prin inregistrari din arhiva Radio-ului

Nu pot sa uit pe: Rodica Sutz, Nadia Chebap, Smaranda Athanasov, Maria Fotino, Xenia Moscu, Paul Jeleescu, Mariana Kapdebo, Iolanda Zaharia si altii..

In Radio lucrau si poetii: Vasile Voiculescu si Horia Furtuna precum si regizorii: Mihail Zirra, Dem Psatta, Athanasie Mitric si altii. Nu-l pot uita pe prieteneul meu, Dirijorul Hartulary D'Arclee.

Sunt convins ca toti cei care au lucrat in Radio -Sectorul muzical- isi amintesc de nea David, cum i se zicea si care lucra la Biblioteca muzicala. El era omul care stia locul fiecarei partituri in "ingramadeala" de acolo.

De multe ori imi spunea: Maestre, trebuie sa-mi dati niste bani pentru ca iar trebuie sa-l potcovesc pe "Manzul nazdravan", ca pleaca in provincie. Era vorba despre una din lucrarile mele pentru care el trebuia sa comande alte stime, cand era ceruta in afara Bucurestiului.

Am doua fete care au umplut casa cu "ciripeala" lor. De dragul lor si in asteptarea nepotilor, m-am apucat sa compun "Povesti muzicale" pentru copii. Prima a fost "Manzul" despre care v-am vorbit, dupa care a urmat mai intai "Povestea din padure",

Povestea din campie", "Acceleratul", "Un iepure"[pe versuri de Toparceanu].

La primele doua "povesti", am avut-o ca solista pe Ileana Cotrubas care in vremea aceea canta in corul de

copii Radio si ma bucur ca astazi este una dintre marile cantarete de opera din lume.
Am scris apoi Concertul pentru vioara. Eram intr-un "concediu de creatie" la Pelisor -Sinaia. Intr-o seara,cand iesisem si eu sa fac putina miscare ,am avut un soc teribil.Tocmai cand ma intorceam si ma pregateam sa intru in cladire am auzit : "cucuveau,..cucuveau "... Tocmai acum ti-ai gasit sa-mi proorocesti? Imi ziceam eu, dar mi-a proorocit de bine.Concertul meu pentru vioara s-a bucurat intotdeauna de succes

In 1953 s-a organizat in Romania un mare festival al tineretului la care participau solisti ,coruri si orchestre din toata lumea.Dirijorul corului de tineret din Bucuresti - care s-a transformat mai apoi in faimosul cor "Madrigal"- era Marin Constantin. El impreuna cu dna Sauteanu,care se ocupa de dansuri, mi-au cerut sa scriu ceva care s-ar potrivi evenimentului si am compus lucrarea "Dansuri simfonice romanesti M-am bucurat foarte mult ,cand la sfarsit,au luat premiul I. Atunci a inceput fama corului Madrigal si a lui Marin Constantin. Am fost si mai emotionat cand fiica mea Sanda a primit premiul I ca pianista. ..Cand vrea Dumnezeu,bucuriile se tin lant..

Am scris si doua Rapsodii.Prima este foarte cunoscuta fiind foarte des cantata. La comanda Sectorului Creatie din Radio am scris poemul " Regina Ostrogotilor" pe versurile poetului meu preferat :George Cosbuc si m-am bucurat ca a avut premiera la sarbatorirea centenarului nasterii poetului. Publicul a fost entuziasmat.

Cate as avea de povestit .. dar nu e timp,nu e loc... Ca sa va inveselesc putin voi vorbi despre celebrul oficiu de " inchiriat " artisti.Asa I se spunea institutiei Osta,mai apoi Aria..Retineau drept comision atatia bani ca era absolut umilitor.,,dar cui ii pasa ?

Noi artistii muzicieni aveam nevoie sa ne facem cunoscuti asa ca rabdam..

Sa intamplat odata ca dupa un concert pe care l-am sustinut la Arad cu un pianist venit din Norvegia sa fiu invitat la Oslo pentru concert si inregistrari. Atunci mi s-a intamplat ceva foarte hazos dar ..de bine. Abia ajunseseam la hotel ca a si sunat telefonul.

Pentru cine o suna ? mi-am zis eu,dar am ridicat receptorul si aud o voce care ma intreba:

- Alo,maestrul Bobescu ?

- Da,raspund eu.Cine este la telefon ?

- Aici e Finkler ,maestre.Vreau sa va anunt ca pe lo noembrie incepeti seria de concerte la Ierusalim.

- Cu placere,spun eu.Vino intr-o dupa amiaza sa discutam..

- Pai,maestre eu nu sunt la Oslo,va vorbesc din Ierusalim..

- Noroc ca ma sprijinisem de spatele unui fotoliu.. Era tare,nu ? DI Finkler era secretarul Filarmonicii din Ierusalim si sunandu-ma la Bucuresti aflase ca sunt la Oslo.. Cea mai uluitoare amintire din Norvegia nu este atat de legata de muzica ,cat de o intamplare petrecuta intr-un magazin de confectii. Sotia mea se oprise in fata unor rochii ,taioare si alte lucruri feminine si se uita la ele cu placere.Vanzatoarea o tot indemna sa aleaga ceva spunandu-i :

- Daca va place ceva,le luati acasa,le probati si daca veti fi multumita veniti maine si le platiti sau le aduceti inapoi....

- Doamne,Dumnezeule,auzisem bine ? ..Mai calatorisem noi si prin alte tari,sezusem atatia ani la Paris,,dar era intaia oara cand treceam prin asemenea situatie.Ma gandeam.Ce fel de oameni sunt in tara asta? Parca-i " tara minunilor " .. Si pentru ca parca n-ar fi fost suficient ni s-a mai intamplat ceva..

- Aveam nevoie de un radiator si am mers la un magazin de aparatura tehnica. In timp ce ne uitam, vorbeam. Vanzatorul ,auzindu-ne, ne-a intrebat. De unde sunteti ?

- Din Romania

- A,spune el.A fost aici in turneu o violonista romanca Lola Bobescu. Mare artista.

- Este nepoata mea ii spun eu... Ce bucurie pe el.Nu mai stia ce sa ne arate. Cand a adus niste radiatoare ne-a intrebat.

- Le luati acum sau vi le trimit la hotel ?

- Dar nu trebuie sa le incercati ? il intreb eu.

- De ce ? Nu vedeti ca sunt impachetate ?.. Ce sa mai spun ? Radiatoarele respective functioneaza si acum dupa atatia ani. Norvegia este tara la care ma gandesc mereu cu nostalgice...

-

- Am ajuns curand la Ierusalim Aici ne-a intampinat Jehuda Vikler El cunostea familia noastra pentru ca era din Craiova si ii stia bine pe fratii mei, pe Jean si pe Aurel. El mi-a propus atunci sa avem o discutie pe care s-o inregistreze si apoi s-o difuzeze pe postul Europa Libera unde era reporter..

- Vai de mine, i-am spus,vrei sa dau de bucluc ? Daca tii neaparat sa avem o discutie,foarte bine,dar o difuzezi aici,la Ierusalim.Pana la urma a inteles situatia..

- Mare bucurie am avut cand m-am intalnit cu dirijorul Mendi Rodan cu care inregistrasem la Radio Concertul meu de vioara si deasemenea bucuria de a-i revedea pe instrumentistii veniti din Romania.M-au primit cu aplauze,ne-am luat ramas bun tot cu aplauze.S-au facut multe poze.. pentru ca fiecare dorea sa aibe o amintire. Ce sentimentali suntem noi romanii !..

- Cat am stat la Ierusalim ,am avut atatea invitatii la ceai-uri si mese ,cat intr-un an la Bucuresti si am regretat ca a trebuit sa-i refuz pe unii pentru ca doream sa vedem orasul

- Am vizitat locurile importante, am atins cu mana mea pacatoasa cruci si icoane, rugandu-l pe Mantuitor sa-i faca pe oameni ,mai buni,mai intelegatori unii cu altii.
- Am urcat cu inima stransa Golgota,gandindu-ma la durerile indurate de Isus pentru mantuirea noastra..
- La intoarcere,vroiam sa vizitam Italia dar ne-am oprit in Grecia pentru a vedea Atena, Pireu,Acropole si inchisoarea unde a murit Socrate,cel care a preferat sa bea Cucuta decat sa-si tradeze crezurile...

Si acum, pe scurt, despre familia mea.

Despre tatal si mama mea v-am mai spus si deasemenea cate ceva despre fratii si sora noastra. Alexandra si Cotin poate nu-i mai tin minte pentru ca erau prea mici. Trebuie totusi sa mai adaog cate ceva. Nu din "mandrie desarta" ci, pentruca ,noi toti ne-am straduit sa fim demni de Aron Bobescu ,tatal nostrum. Emil este cel mai mare. A studiat la Conservatorul din Iasi si apoi la cel din Bucuresti. A fost de toate : cand actor,scenograf,la nevoie si coregraf atunci cand tata avea nevoie la trupa sa. A lucrat o vreme cu marele regizor german Max Reinhardt cel care a intrat in istorie ca initiator al Festivalului de la Salzburg. Fratele Emil a colaborat cu multe companii de teatru din tara si a terminat ca regizor la Teatrul Armatei din Bucuresti. A scris si o carte intitulata : "Psihologia artistului pe scena" Pentru mine,Emil care era mai mare cu 18 ani, era un fel de al doilea tata ,asa de mult il interesa ce faceam. Ce mult ii datorez..

Al doilea frate este Aurel.

El era de toate: dirijor,pianist,profesor,stia si sa compuna ,cunostea toate instrumentele...

A predate mai ales in liceele militare. Celebrele : Manastirea Dealul si la Predeal. El a format-o pe fiica sa Lola creindu-I un repertoriu pe care nu la modificat niciodata. Ea este creatoarea multor formatii musicale din Belgia,tara unde s-a stabilit definitiv.

Aurel a mai format o solista de opera ajunsa celebra. Ea este Eugenia Moldoveanu.

Am avut o singura sora. Un mare talent mai ales in teatrul de opereta.Dupa casatoria cu procurorul Hans Rang a avut doi copii : Adda, devenita stomatolog si Ionel care a ajuns avocat. Ei toti s-au bucurat de dragostea noastra ..

Si-acum, va voi vorbi despre dragul meu Jenica. [Pentru restul lumii,Jean Bobescu]

Pentru ca ne desparteau doar 9 ani eram cei mai apropiati si ne intelegeam foarte bine.

Ce frumos canta el la vioara !..Jenica a fost mereu exemplul meu.

Cand a ajuns sa aibe un serviciu recompensat ,el impreuna cu Aurel s-au ingrijit de noi.

De mama , sora noastra si de mine. Din copilarie si pana la adolescenta mi-a urmarit cu grija formarea ca muzician.

El este cel caruia i se datoreaza infiintarea primei trupe de opera romjaneasca din Chisinau in 1919.

A fost intotdeauna considerat cel mai bun dirijor de opera. A lucrat mult la opera din Cluj si apoi la cea din Bucuresti si i-a uluit intotdeauna pe specialisti cu fantastica sa memorie. Stia intreg repertoriul de opera pe dinafara..A fost profesor atat la Cluj cat si la Bucuresti. Cati artisti de opera a format !...

El a fost primul roman care a dirijat la Opera Comica din Paris, apoi la Opera din Viena avandu-i ca solisti pe celebrii :Traian Grozavescu si Viorica Ursuleac.

Frata scump,cate as avea de spus despre tine !..

Oare va vrea Dumnezeu ca sufletele noastre sa se mai intalneasca ?

Destinul mi-a harazit o sotie frumoasa si nemai pomenit de inteleapta cu care am impartit bucuriile si durerile timp de 57 de ani.

Ea a fost cel mai mare "Dar" oferit mie De Dumnezeu. Avem copii exceptionali ,pe Rodica si Sanda. Dupa ce Leonard Efremov s-a casatorit cu Rodica au venit si copiii lor [nepotii mei]Alexandra si Cotin si apoi au urmat stranepoatele mele : Marie si Elise -fetele lui Cotin si :Charlotte fiica Alexandrei.

Credeti ca mi-as fi dorit mai multe lucruri de la viata ?

Sa am avere ?..Nu. Bucuria de avea o asemenea familie face cat toate comorile pamantesti..

Cand si eu voi pleca departe..departe.. si ei vor citi ceea ce scriu acum,atunci voi veni "nevazut " si-i voi privi cu dragoste.

...Maine ,14 aprilie 1990 , se vor implini 77 de ani de cand mama si-a incredintat sufletul lui Dumnezeu .

A fost o mama buna care toata viata si-a daruit-o casniciei,muncii,intregii familii prin ingrijirile sale.

Am 90 de ani si ma inchin tie mama,inger bun si pazitor..Amin,Amin..Fiul tau Costica.

Acum,cand astept "intrarea pe poarta vesniciei", ma grabesc sa cu "Crezul" vietii mele pentru cei

dragi, pentru ca tin foarte mult sa se stie:

"..Mi-au placut cinstea, adevarul si frumosul. Am iubit oamenii sic red ca si ei m-au iubit pe mine. Omul a fost pentru mine : semenul si egalul meu.
Martor imi este Dumnezeu spre care ma indrept cu fiecare zi ce trece "...

Pace marelui suflet care a fost Maestrul Bobescu.
Vesnica amintire !

Florica Gheorghescu /Iunie 2009 Canada